

אין מפסיקים בקללות, אלא קוראים את כולם לעולה אחד. ואין מתחילים ומסיימים את הקריאה בפסוקי הקללות, אלא מתחילים בפסוקים שלפניהם ומסיימים בפסוקים שלאחריהם.
יש מקפידים שלא יעמדו אנשים אצל הקורא בשעת קריאת הקללות.

יש נוהגים לומר לפני הקללות את הפסוקים: מוסר יי בְּנֵי אֵל תִּמְאָס וְאֵל תִּקָּן בְּתוֹכָהֶן. כִּי אֶת אֲשֶׁר יֵאָהֵב יִי יוֹכִיחַ וְיִכָּאֵב אֶת בֶּן יִרְצֶה (משלי ג', י"א י"ב).^ט ויש שאינם נוהגים בזה.
נוהגים לקרוא את הקללות בקול נמוך,^ט מהפסוק ואם לא תִשְׁמְעוּ לִי (כ"ו י"ד) עד גְּעֹלָה נִפְשָׁם (כ"ו מ"ד), למעט הפסוק וְזִכְרָתִי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וגו' (כ"ו מ"ב) שקורא אותו בקול רם.^ט וצריך

^ט במשנה (מגילה ל"א ע"א) איתא: אין מפסיקין בקללות אלא אחד קורא את כולן. וכן כתב הרמב"ם (הלכות תפילה פרק י"ג הלכה ו'), וכן הוא בשולחן ערוך (או"ח סימן תכ"ח סעיף ו').

ונאמרו כמה טעמים למה אין מפסיקים בקריאת הקללות. בגמרא (מגילה ל"א ע"ב) איתא טעם משום שנאמר (משלי ג' י"א) מוסר יי בְּנֵי אֵל תִּמְאָס (והמפסיק בהן מראה עצמו שקשה לו לקרות. רש"י), או משום שאין אומרים ברכה על הפורענות (ואם יפסיקו באמצע הקללות, יברכו סמוך לפסוקי פורענות). ובירושלמי (מגילה פ"ג ה"ו) ובמסכת סופרים (פרק י"ב הלכה א') איתא טעם משום שנאמר (שם) וְאֵל תִּקָּן בְּתוֹכָהֶן, ודרשין אל תעשה קוצים קוצים (פסוקי פסוקי לשון קצצה שמתוך קורא חתיכות חתיכות נראה כאילו הקללות נמאסין בעיניו. קרבן העדה), או משום שהקורא צריך להתחיל ולסיים בדבר טוב (ואם יהא מפסיק בתוכן יהיה חתימתו של זה ופתיחתו של זה שלא בדבר טוב. פני משה שם. ולכאורה זהו גם הטעם שנאמר בבלי משום שאין אומרים ברכה על הפורענות, נחלת יעקב על מסכת סופרים שם).

^י שם בגמרא (ל"א ע"ב): לפי שאין אומרים ברכה על הפורענות, אלא היכי עביד, תנא, כשהוא מתחיל, מתחיל בפסוק שלפניהם, וכשהוא מסיים, מסיים בפסוק שלאחריהם. וכן כתב הרמב"ם (שם), וכן הוא בשולחן ערוך (שם).

ומחמת טעם זה שאין אומרים ברכה על הפורענות מספיק להתחיל פסוק אחד לפני הקללות ולסיים פסוק אחד לאחריהם, אלא שיש גזירה שלא להתחיל או לסיים עליה בשלושה פסוקים הסמוכים לפרשה (מגילה כ"א כ"ב, ש"ע או"ח סי' קל"ח), וכיון שפרשת הקללות מתחילה בראש פרשה ומסתיימת בשלושה פסוקים לפני סוף פרשה, יש להתחיל את הקריאה לכל הפחות שלשה פסוקים לפני פרשת הקללות, ולסיימה לפחות שלשה פסוקים אחר סיום הקללות (מגילה ל"א ע"ב תוד"ה מתחיל, והובא בבית יוסף ובשאר פוסקים).

ובמקומות שנוהגים תמיד לקרוא לרב לעלית שלישי, ופרשת בחוקות נקראת בנפרד, יקראו לרב עד פרשת הקללות, ואחר כך יחזרו לעולה אחריו את שלושת הפסוקים האחרונים, אך נכון יותר שימחל הרב על כבודו באותה שבת ויעלה לרביעי (מג"א סי' תכ"ח סק"ח, והובא במשנה ברורה שם סק"ח).

^ח במשנה (שבועות ל"ה ע"א) איתא: יכך ה' א-להים וכן יככה א-להים, זו היא אלה הכתובה בתורה.

ובגמרא שם (ל"ה ע"א) איתא: יתיב רב כהנא קמיה דרב יהודה ויתיב וקאמר הא מתניתין כדתנן (רב כהנא היה שונה משנתנו כמות שהיא שנויה, יככה וכן יככה. רש"י), אמר ליה כנה (הפוך דברך כנגד אחרים, אמר יכהו וכן יככהם, שלא תקללני. רש"י). יתיב ההוא מרבנן קמיה דרב כהנא ויתיב וקאמר (תהלים ג' ז') גִּם אֶל-יִתְצֶה לְנֶצַח יִתְצֶה יִסְחָף מֵאֵהָל יִשְׁרָאֵל מֵאֶרֶץ חַיִּים סֵלָה (את המקרא הזה היה דורש שנאמר בדואג בספר תהלים. רש"י), א"ל כנה (ואומר יתצוה. רש"י).

ומוכח מזה שיש קפידא לומר את פסוקי הקללות כלשונם כנגד אדם, ויש לכנות את הלשון באופן שלא ישמע שאומרים כלפי האדם שעמו. ובשעת קריאת התורה שצריך לקרוא את הפסוקים כלשונם ואי אפשר לכנות (פשוט, וכן הוא בריטב"א ריא"ו ומאירי שם), צריך להזהר שלא יעמוד אדם נגד הקורא (בעל ה"בני יששכר" בספרו אנא דפרקא אות רנ"ט, והובא בדרכי חיים ושלום אות ר"ד, וכן כתב הגר"ש קלוגר בחכמת שלמה סימן תכ"ח), וגם לא בצדדים שלפניו או בצדדיו ממש, אלא רק בצדדים שלאחריו (הגר"ש דבליצקי בספרו זורח השמש עמ' ע"ח הערה קפ"ח, ולמד כן מברכת כהנים שהעומדים בצידי כהנים גם הם בכלל ברכה). (ובחכמת שלמה שם מוכח שיש לחשוש לזה רק בקללות שבפרשת כי תבוא משום שנאמר בלשון יחיד, אך הגר"ש דבליצקי כתב שגם בקללות שבפרשת בחוקות יש לחשוש לזה וכן מוכח מדברי השו"א בשו"ת תורה לשמה סימן תצ"ו).

אך יש להעיר, שצריך שיעמדו שלשה אנשים אצל הקורא בשעת קריאת התורה (עין לבוש או"ח סי' קמ"א סעיף ד', ובמשנה ברורה שם סקט"ו), ודין זה נזכר כבר במסכת סופרים (פרק י"ד הלכה ט'), ואם לא יעמדו בצידי הקורא, יבטלו דין זה. ויתכן שאם יעמדו במקומם ורק יהפכו פניהם שלא יהיו נגד פני הקורא, אין להם לחוש לקריאת הקללות משום שאין פניהם מכוונות נגד הקורא. וצ"ע.

ויש להעיר עוד, שהמנהג הפשוט הוא שעומדים אצל הקורא בשעת קריאת הקללות כמו בשאר קריאות, ולא חוששים לזה כלל. ועוד, שלפי דבריהם לכאורה יש לנהוג כן בכל פסוקי פורענות ולאו דוקא בקריאת הקללות (ובגון בפסוקים: וְתָרָה אִף יְיָ בָּקָם, הֲדַרְתִּי בָּקָם תָּחִים כִּי אֲבִד תֹּאבְדוֹן, וכדומה).

ובפשטות נראה לומר, שבגמרא נאמר רק שכשאפשר לכנות בקריאת הקללות צריך לכנות, אך לא נאמר שאם הקורא אינו מכנה אין לעמוד נגדו, ולכן בשעת קריאת התורה שאי אפשר לכנות, אין ראייה מדברי הגמרא שצריך שלא יעמדו נגד הקורא. וצ"ע בזה.

^ט כנסת הגדולה (סימן תכ"ח). והביאורו המגן אברהם (שם סק"ח), והאליה רבה (שם סק"ג), וכף החיים (שם אות ל"ה).

ובכנסת הגדולה משמע שהש"ץ אומר זאת בקול. ור' חיים פלאג'י (ספר חיים סימן ט"ז אות י"ג) כתב, שכשהיה הולך העולה לקרות בתוכחות היו קורין בקול רם פסוקים אלו. והגר"ש דבליצקי (זורח השמש עמ' ע"ח ועמ' צ"א, ועמ' ג"ח הערה קל"ד) כתב, שאומר זאת אחד מהציבור בקול דוקא, משום שטעם האמירה כדי להרגיע את הציבור לבל יפחדו, ולכן יש לומר זאת בקול (ודלא כמו שכתב בלח לא"י גבי אמירת הפסוק 'רכב אלקים לפני עשרת הדברות שאומרים אותו בלחש).

ולמעשה, ברוב המקומות אין נוהגים לומר פסוקים אלו בקול, וראה הערה הבאה.

^י ר' חיים פלאג'י (ספר חיים סימן ט"ז אות י"ג) כתב, שביטלו מנהג זה משום שנמנעו מלקרות בעבור זה.

ולפי זה לכאורה הדבר תלוי במציאות האם יש חשש לביטול הקריאה ע"י אמירת הפסוקים, ואם בטל החשש לביטול הקריאה על ידי אמירת הפסוקים, יתכן שיש לאומרם. וכמדומה שברוב המקומות אין נוהגים כיום לומר פסוקים אלו.

^ט המקור לשינוי בקריאת הקללות הוא מהמעשה המובא בגמרא (מגילה ל"א ע"ב): לוי בר בוטי הוה קרי וקא מגמגם (קרא אותן במרוצה ובקושי. רש"י) קמיה דרב הונא בארורי (הקללות שפרשת כי תבוא נקראות ארורי, והטעם, משום שפחותות בלשון ארורי, ארורי אתה בעיר וְאִרְוֶה אֶתְּךָ בִּשְׂדֶּה וכו'. רבינו מנחם הלכות תפילה פ"ג ה"ו), אמר לו אכנפשך (אם רצונך להפסיק פסוק הואיל ואתה קין בקריאתך. רש"י), לא שנו אלא קללות שבתורת כהנים אבל שבמשנה תורה פוסק.

ובנוסף מעשה זה מבוואר רק שלוי מעצמו קרא בגמגום, ואמר לו רב הונא שמאופן קריאתו מוכח שרוצה להפסיק, ואכן יכול הוא להפסיק כיון שבקללות שבמשנה תורה מותר להפסיק. אבל אין ראייה שצריך לקרוא את הקללות בגמגום כמו שקרא לוי.

אך במדרש (קהלת רבה פרשה ח') מובא המעשה באופן שונה מעט: ר' לוי בן פנטי קרא את ארוריא קדם רבי הונא וגמגם בהון, א"ל אשמע קליך דלית אינון קללות, תוכחת אינון, מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקון בתוכחתו, ע"כ. והיינו שאמר לו שאע"פ שאת הקללות שבספר ויקרא אכן צריך לקרוא באופן שונה משאר קריאות, מ"מ בקללות שבמשנה תורה א"צ לקרוא כן, דלא חשיבי קללות (שו"ת כנסת הגדולה סימן ס"ה).

(ואע"פ שבמעשה המובא במדרש לא מוכח חילוק בין הקללות דמשנה תורה לקללות דתורה כהנים כמזכיר במעשה המובא בבבלי, וממילא ניתן לבאר שמה שאמר לו אשמע קליך דלית אינון קללות קאי בין על הקללות דמשנה תורה ובין על הקללות דתורה כהנים, בכל זאת נקט רבינו מנחם (שם) שכוונת המדרש ג"כ לחילוק בין הקללות דמשנה תורה לקללות דתורה כהנים, והיינו שאמר לו אשמע קליך דלית אינון קללות, ורק הקללות דתורה כהנים חשיבי קללות. ונראה שמשום שחילוק זה מוכרז במעשה המובא בבבלי, נוקטים בפשיטות שגם כוונת המדרש, אע"פ שלא מוכרז שם חילוק זה להדיא).

ולגבי אופן השינוי, פירש רש"י שקרא אותן במרוצה ובקושי. ונראה שבקושי הכוונה בקול נמוך, וכן משמע גם מזה שאמר לו אשמע קליך, וא"כ זהו מקור המנהג לקרוא את הקללות בקול נמוך משאר קריאות. ואכן כתב רבינו מנחם (שם) שממדרש זה יש סמך למנהגינו שאנו קורין הקללות בגמגום. והובאו דבריו בכסף משנה שם.

^{יב} מנהגים דק"ק וורמייא (סדר הפרשיות, פרשת בחוקות), דברי קהילות (עמ' 442), קיצור שולחן ערוך (סימן ע"ח סעיף ד'), שולחן הקריאה (מסגרת השולחן פרק י"ד סק"ד), קצות השולחן (בדי השולחן סו"ס פ"ד).

ובשער המפקד (הלכות קריאת ספר תורה, נהר פקוד אות י"ג) ובכף החיים (סימן תכ"ח אות ח') כתבו שנוהגים לקרוא את התוכחות בקול נמוך, אך לא פירטו את הפסוקים בהם מנמיכים את הקול.

והטעם שפסוק וְזִכְרָתִי אֶת בְּרִיתִי נקרא בקול רם, משום שהוא דברי נחמה שגם בגלותם יזכור להם ה' זכות אבותם. ואמנם יש מפרשים שגם פסוק זה הוא מפסוקי התוכחות (סדר היום בסדר ברכות השחר בשם יש אומרים, ש"ה פרשת בחוקות, משלי יעקב להמגיד מדובנא), אך על פי פשוטו של מקרא פסוק זה אינו מהתוכחה (וכמו שפירש רוב המפרשים. רמב"ן דברים ד' ל', רד"ק ישעיה מ"ג י"ד ויחזקאל י"ח ו', אלשיך כאן, ועוד), וכן מוכח מהו המזמיר פסוק זה במסוף ראש השנה בברכת זכרונות (כן הוא בטעם התפילה להרמב"ם ששבת ספר אהבה, וברוקח, וכן הוא במחזורי אשכנז. ובאבודרהם בסדר תפילת ראש השנה אין מוכרז פסוק זה בברכת זכרונות, וכן הוא במחזורי ספר), והלא אסור להזכיר זכרון של פורענות

3

וְנִסּוּ - הטעם מלרע בסמ"ך.

וְנִסּוּ מִגְּסַת־חֶרֶב וְנִפְּלוּ וְאֵין רִדָּה - יש להקפיד להטעים היטב את הטפחא המפסיק שבתבית 'וְנִפְּלוּ', שהוא ניגון מפסיק יותר מהתביר^{לא} שבתביות 'מִגְּסַת חֶרֶב', שאם לא יטעים כראוי ישמע שיפלו למרות שאין להם רודף, בעוד שפירושו שינוסו למרות שאין להם רודף.

כ"ו ל"ז: כְּמִפְּנֵי־חֶרֶב - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים 'כְּמִפְּנֵי חֶרֶב'.

כ"ו מ': אֲשֶׁר מַעֲלוּ־בִי - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'אֲשֶׁר־מַעֲלוּ בִי'.

כ"ו מ"א: עָמַם - ראוי להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא 'אָמַם' באל"ף^{כד}.

כ"ו מ"ג: וְתָרַץ - הטעם מלעיל בתי"ו.

בְּהִשְׁמָה - הבי"ת בקמץ קטן.

כ"ז ח': מַעֲרָפָךְ - הטעם מלעיל בכ"ף ראשונה, והכ"ף בסגול. אך להלן (כ"ז כ"א): הַעֲרָפָךְ - הטעם מלרע בכ"ף שניה, וכ"ף ראשונה בשווא נע.

וְהַעֲרִיד, יַעֲרִיכֵנוּ - ראוי להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא 'וְהַעֲרִיד' 'יַעֲרִיכֵנוּ' באל"ף^{כד}. וכן הוא להלן (כ"ז י"ד) בתיבות: וְהַעֲרִיכוּ, יַעֲרִיד.

יַעֲרִיכֵנוּ - הכ"ף בסגול, והנו"ן דגושה, והוא לשון יחיד נסתה. והקורא 'יַעֲרִיכֵנוּ' בציירי ורפה^{לז}, משנה משמעות ללשון רבים המדברים על עצמם^{לז}. וכן הוא להלן בתיבות: יַחְלִיפֵנוּ (כ"ז י'), יְמִירֵנוּ (כ"ז ל"ג).

כ"ז י': יַחְלִיפֵנוּ - החי"ת בחטף פתח. ואין לקרוא 'יַחְלִיפֵנוּ' בשווא נח.

וְהִיָּה־הוּא וְתִמְוֶרְתּוֹ - יש להיזהר שלא להבליע את תיבת 'הוא' בשורוק שאחריה, וישמע שקרא 'וְהִיָּה וְתִמְוֶרְתּוֹ'. וכן הוא להלן (כ"ז ל"ג).

כ"ז י"ד: כִּי־יִקְדָּשׁ אֶת־בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לִי - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להטעים 'כִּי־יִקְדָּשׁ אֶת־בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לִי'.

כ"ז ט"ז: מִשְׁנָה - השי"ן בדגש, והשווא נע. וכן הוא להלן (כ"ז כ"ב, כ"ח).

בְּחֻמְשֵׁים שָׁקַל בָּסָף - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להחליף בין המרכא והטפחא ולהטעים 'בְּחֻמְשֵׁים שָׁקַל בָּסָף'.

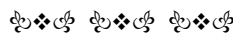
כ"ז י"ז: אִם־מִשְׁנָת - השי"ן בדגש, והשווא נע^{לז}.

כ"ז כ"ד: לֹא־אֲשֶׁר קָנְהוּ מֵאֲתָנוּ - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להטעים 'לֹא־אֲשֶׁר קָנְהוּ מֵאֲתָנוּ'.

כ"ז כ"ח: מִכָּל־אֲשֶׁר־לֹו - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים 'מִכָּל אֲשֶׁר־לֹו'.

קֹדֶשׁ־קִדְּשִׁים - יש אומרים שהקו"ף בקמץ קטן^{לז}. ויש אומרים שהקו"ף בקמץ גדול^{לז}.

כ"ז כ"ט: יַחְרָם - יש אומרים שהיו"ד בקמץ קטן^{לז}, ויש אומרים שהיו"ד בקמץ גדול^{לז}.

^{לז} הכלל הוא שאחר מ"ם השימוש בא דגש (משום שמ"ם השימוש היא במקום תיבת "מן", ולכן בא דגש אחר המ"ם, להשלים את הנו"ן החסרה), וממילא הקורא כאן 'מִשְׁנָת' בשי"ן רפה, במקום 'מִשְׁנָת' בשי"ן דגושה, משנה משמעות מלשון 'שנה' עם מ"ם השימוש לפניה, ללשון 'משנה' ללא מ"ם השימוש.

^{לז} על פי הסברא הדקדוקית מסתבר יותר שהקמץ הוא קמץ קטן, שהלא חולם שמתבטל והופך לקמץ (דרך חולם להפוך לקמץ כאשר מתארכת המילה והתנועה מתרחקת מהטעם, כגון כגון 'פתל' - 'קְתִילֵהֶם', 'שׁוֹרֶשׁ' - 'שׁוֹרְשֵׁיהֶם'), הקמץ הוא קמץ קטן. וכאן היה חולם במקור (בתיבת 'קֹדֶשׁ'), וא"כ כשהתבטל החולם והפך לקמץ, בפשטות הוא קמץ קטן.

^{לז} שהרי כתבו המדקדים (ראה רד"ק מיכה ב' י"ב ותהלים פ"ו ב') שקמץ עם מתג הוא קמץ גדול, ואף כשנראה שע"פ משפט הלשון הוא אמור להינקד בקמץ קטן. וכן כתבו המדקדים שאחר קמץ קטן יבוא תמיד שווא נח או דגש, וכאן שאין דגש או שווא נח אחר הקמץ הוא בהכרח קמץ גדול. וכך היא מסורת הספרדים שכל קמץ שאין אחריו שווא נח או דגש, הוא נהגה כקמץ גדול.

^{לז} שדרך האות הקודמת לחטף, להינקד בניקוד החטף. וכיון שהאות הגרנית שאחר הקמץ מנוקדת בחטף קמץ קטן, מסתבר שהקמץ שלפניו הוא קמץ קטן.

ואמנם אין דרך קמץ קטן לבוא בהברה פתוחה, אך כאן ההברה סגורה במקורה, שהלא האות הגרנית היתה ראויה להינקד בשווא נח (תָּרַם), ורק בגלל שדרך שווא נח באות גרנית להתרחב לחטף, הורחב השווא שבאות הגרנית לחטף קמץ ונפתחה ההברה. וכיון שבמקור ההברה היתה סגורה, דינה כהברה סגורה, ולכן יכול לבוא בה קמץ קטן.

^{לא} בניגון הטעמים המקובל יש נטיה לנגן ולהטעים את התביר בניגון מפסיק יותר מהטפחא, אך באמת הטעם טפחא הוא מפסיק יותר מהתביר, ויש להקפיד על הניגון המתאים בכל מקום של צירוף הטעמים תביר וטפחא, כי בהרבה מקומות זה משנה את פירוש הענין.

וכבר העירו על טעות נפוצה זו של הטעמת התביר בניגון מפסיק יותר מאשר הטפחא והשיבוש הנגרם מזה, בספר דברי קהילות (עמ' 48 הערה י'), ובספר עלה יונה (עמ' ת"ה).

ובמשנה (פסחים נ"ה ע"ב) איתא, שאחד מהדברים שאנשי יריחו עשו שלא כדון, שהיו כורכין את שמע, ופירש רבא בגמ' (נ"ו ע"א) שהיו אומרים 'היום על לְבָבְךָ', וזה שלא כדון כי משמע שרק היום יהיו על לְבָבְךָ ולא מחר. וההטעמה שם היא 'אֲשֶׁר אֲנִי מַצִּיחַ הַיּוֹם עַל־לְבָבְךָ' בתביר טפחא, וטעותם היתה שהפסיקו בתביר יותר מאשר בטפחא.

^{לב} לקוראים בהגיה המבחינה בין צירי לסגול, אם לא ידגישו את האות, אע"פ שעשו שלא כדון, לא שינו משמעות, כיון שהמשמעות ניכרת גם ללא הדגש ע"י הסגול. אך לקוראים בהגיה שאינה מבחינה בין צירי לסגול, שאצלם כל הבידול בין המשמעים הוא ע"י דגשות ורפיון האות, אם לא ידגישו, יש לחשוש בזה לשינוי משמעות.

^{לז} וכבר כתב בשו"ת אורים גדולים (למוד כ', סימן ג' בדפ"ח) (לר' אברהם ישראל זאבי זצ"ל אב"ד חברון, נפטר תצ"א, שו"ת זה מוכרז פעמים רבות בחד"א וברע"א), שמי ששינה וקרא 'תְּשַׁלְּחֵנוּ' בנ"ן רפה במקום 'תְּשַׁלְּחֵנוּ' בנ"ן דגושה, וכיוצא בזה, הרי שינה משמעות ויש להחזירו (כמו שכתב הרמ"א "או"ח סימן קמ"ב סעיף א') שבשינוי שמשנתה הענין מחזירין אותו. והוסיף שם שגער בשלוחי ציבור שלא דקדקו לקרוא בדגש. והובאו דבריו בכף החיים (סימן קמ"ב אות ט').

❖ חילופי נוסחאות ❖

כ"ו ל"ו: וְהַנְּשֹׂאִים בָּכֶם / (וְהַנְּשֹׂאִים בָּכֶם)

בזקף קטן – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ו ט"ח, ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה
ס"ז. ~ ובדפוס: ברויאר.

ברביע – בכתבי היד: ס"א ס"ה ס"ו ס"ח ס"ט ס"י ס"א ס"ג ס"ד ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י ס"י
א"א א"ב א"ג א"ד א"ה א"ו א"ז א"ח א"ט א"י. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ,
רוו"ה, לטריס, גינצבורג^{לח}, קסוטו, קורן.^{לט}

כ"ו מ"א: אַף-אַנְי / (אַף-אַנְי)

ברביע – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ו ט"ח, ס"א ס"ג ס"א ס"ב ס"ט, א"ב. ~ ובדפוסים: קסוטו, ברויאר. ~ וכן הוא בעין הקורא בשם מיעוט ספרים.

בגרשיים – בכתבי היד: ס"ב ס"ד ס"ה ס"ו ס"ח ס"ט ס"י ס"י"ד ס"ט"ו
 ס"יז, א"א א"ג א"ד א"ה א"ו א"ז א"ח א"ט א". ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ,
 רוו"ה, לטריס, גינצבורג, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא בשם רוב הספרים.^{מא}

כ"ו מ"ד: וְאֵלֶּיךָ-נִשְׁתַּחֲוֶה / (וְאֵלֶּיךָ-נִשְׁתַּחֲוֶה)

במקף מקף – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ו ט"ח, ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה
ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט א"א א"ב א"ה. ~ ובדפוסים:
מק"ג, רא"פ, קסטון, ברויאר.

במונח מקף – בכתבי היד: ס"ו, א"א א"ג א"ד א"ו א"ז א"ח א"ט א"י. ~
ובדפוסים: רוו"ה, לטריס, גינצבורג^{מב}, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא.

ב"ז י': לֹא יַחְלִיפֵנוּ / (לֹא יַחְלִיפֵנוּ)

ברביע – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ה ט"ו ט"ח, ס"ג ס"ד ס"ט ס"י ס"א ס"ב
סט"ז, א"ד א"ו א"ז א"ח. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, לטריס, ברויאר.

בזקף קטן – בכתבי היד: ס"א ס"ב ס"ה ס"ו ס"ח ס"יג ס"יד סט"ו ס"יז, א"א
א"ג^מ. ~ ובדפוסים: רו"ה, גינצבורג, קסטון, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא.

ב"ז ב': לֹא יִגָּאֵל / לֹא-יִגָּאֵל

במרכא – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ו ט"ז, ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה
ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח א"ב א"ג א"ד
א"ה א"ו א"ז א"ח א"ט א". ~ ובדפוסים: קסטון, ברויאר.

במקף – בדפוסים: רא"פ, רוו"ה, לטריס, גינצבורג, קורן.^{מג}.

כ"ז כ"ו: אֲשֶׁר-יִבְכֶּךָ / (אֲשֶׁר יִבְכֶּךָ)

במקף – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ח, ס"א ס"ג ס"ד ס"ח ס"י ס"ז, א"ב א"ד. ~ ובדפוסים: קסוטו, ברייאר. ~ וכן הוא בעין הקורא בשם מחצית מהספרים.

בקדמא – בכתבי היד: ס"ה ס"ו ס"ט ס"י ס"יא ס"יג ס"יד ס"ט"ז ס"ט"ז, א"א א"ה א"ו א"ז א"ח א"ט א"י ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, רוו"ה, לטריס, יגנצבורג, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא בשם מחצית מהספרים.

כ"ז כ"ח: אֶדְ-כָּל-חֶרֶם / (אֶדְ כָּל-חֶרֶם)

במקף מקף – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ו ט"ז, ט"א ט"ב ט"ג ט"ד
ט"ה ט"ו ט"ז ט"ח ט"ט ט"י ט"כ ט"ל ט"מ ט"נ ~ ובדפוסים: קסוטו, ברויאה.
~ וכן הוא בעין הקורא בשם מיעוט ספרים.

במונח מקף – בכתבי היד: ס"ס ח"ס ס"ט ס"יג ס"יז, א"א א"ב א"ד א"ה א"ח א"ט א". ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, רוו"ה, לטריס, גינצבורג, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא בשם רוב הספרים.

מג בכל כתיב היד ללא יוצא מן הכלל מוטעם כאן 'לֹא-יִגָּאֵל' במרכא טפחא, ובדפוס מק"ג מוטעם בטעות 'לֹא-יִגָּאֵל' במרכא טפחא ובמקף יחדיו (וה טעות מובהקת, משום שאם חזית 'לֹא' מוטעמת במרכא, הברכח שניתה מקופת, ואם היא מקופת הברכח שניתה מוטעמת במרכא), ובעקבות דפוס מק"ג, הדפיסו בדפוסים שאחריו 'לֹא-יִגָּאֵל' במקף, וכיון שלא יתכן להטעים במרכא יחד עם מקף, שינוי הדפוסים והטעימו 'לֹא-יִגָּאֵל' בבתוג במקום המרכא (וכנראה יצא ע"ן משום שמתג דומה למרכא, והנחשו המדפיסים שהשגיאה היא בהטעמת מרכא במקום מתג הדומה לו, ולא בהנתנת מקף מיותר).

וגם כאן אחת הדוגמאות הבולטות לשיבושים שנכנסו לדפוסים ימינו ע"פ הנוסח המשובש של מק"ג. למרות שלהטעמת 'לֹא-יָגָל' במקרא אין שום זכר בכתבי היה, הוטעם כן בטעות בדפוס מק"ג, ובעקבות דפוס מק"ג כננס והתקבל שיבוש זה בשאר הדפוסים, ואף בחלק מדפוסים ימינו. ומכאן ראייה, עד כמה צריך לבדוק היטב את הנוסח המדויק בכתבי היד (כמו שעשו ברייאר ועוד), ולא להסתמך רק אחר הנוסח הנפוץ בדפוסים (כמו שעשו מדפיסים אחרים).

לח ובגליון ציין שבספר הללי מוטעם 'והנשארים בכם' בזקף קטן.

לט יתכן שהטעמות 'והנשאָריים בָּכֶם' ברביע במקום 'והנשאָריים בָּכֶם' בזקף, היא טעות שנגרמה מחמת הפסוק להלן (כ"ו ל"ט), בו מופיעות תיבות זהות והן מוטעמות 'והנשאָריים בָּכֶם' במונח רביעי.

^מ ובתרגום שם מוטעם ברביע (דרך כתבי היד להטעים את התרגום בטעמים בהם מוטעם הפסוק), שלא כנוסח המקרא שבו.

מא יתכן שהטעמת 'אף-אָנ' בגרשיים במקום 'אף-אָנ' ברביע, היא טעות שנגרמה מחמת הפסוק לעיל (כ"ו ט"ז), בו מופיעות תיבות זהות והן מוטעמות 'אף-אָנ' בגרשיים.

מב ובגליון ציין שבספרים אחרים מוטעם 'ואף' במקף.